Samenvatting

Klanten 27+

1. Start inkomsten
2. UA: werkproces 0/M3 *Mutatie Inkomen*
3. KM Inkomen: Beoordeling recht reguliere inkomstenvrijlating
4. UA: aanmaken hercontrole (X1 Heronderzoek Inkomstenvrijlating) na afloop reguliere vrijlating voor KM Inkomen
5. KM Inkomen: beoordeling recht op inkomstenvrijlating alleenstaande ouder

→ Geen recht op inkomstenvrijlating alleenstaande ouder = werkproces doorzetten naar KM Werk

6. KM Werk: beoordeling recht op inkomstenvrijlating medische urenbeperking / inkomstenvrijlating loonkostensubsidie

Klanten 27-

1. Start inkomsten
2. UA: werkproces 0/M3 *Mutatie Inkomen*
3. KM Werk: 17/LK *Loonkostensubsidie*
4. KM Werk: Beoordeling recht inkomstenvrijlating medische urenbeperking / tijdelijke inkomstenvrijlating loonkostensubsidie
5. UA: aanmaken hercontrole bij bereiken leeftijd 27 voor KM Inkomen
6. UA: aanmaken hercontrole (X1 Heronderzoek Inkomstenvrijlating) na afloop tijdelijke loonkostensubsidie voor KM Werk
7. KM Inkomen: beoordeling reguliere inkomstenvrijlating
8. KM Werk: beoordeling recht op structurele inkomstenvrijlating LKS

Inkomstenvrijlating

Inhoud

Klanten 27+ 1

Klanten 27- 1

A. Algemene informatie 3

1. Juridisch kader 3

2. Toelichting voorwaarden 4

3. Volgorde 5

4. Gehuwden en partners 5

5. Inkomsten 5

6. Verzwegen inkomsten 6

7. Berekening vrijlating 6

8. Inkomsten net boven de bijstandsnorm 7

9. Recht op huurtoeslag 7

10. Werkafspraken 8

A. Participatiepremie vervalt 8

B. Alle werk draagt bij aan arbeidsinschakeling 8

B. Het proces 9

Klanten 27+ 9

Klanten 27- 9

Bijlage 1: Vrijlatingen 10

Bijlage 2: Stroomschema volgorde 11

Bijlage 3: Eerdere vrijlatingen inzien 13

A. Algemene informatie

1. Juridisch kader

De vrijlating van inkomsten uit arbeid heeft als doel het stimuleren van parttime arbeid en is geregeld in Artikel 31, tweede lid van de Participatiewet. De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. In deze werkinstructie staan de bedragen van 2025.

Reguliere vrijlating	
Participatiewet:	Artikel 31, tweede lid, onderdeel n van de Participatiewet
Percentage	25%
Maximumbedrag	€ 273,00 *(IOAW/IOAZ: € 426,14)*
Duur	6 maanden
Voorwaarden	• 27 jaar of ouder • vrijlating draagt bij aan arbeidsinschakeling

Aanvullende vrijlating alleenstaande ouders	
Participatiewet:	Artikel 31, tweede lid, onderdeel r van de Participatiewet
Percentage	12,5%
Maximumbedrag	€ 170,61 (*IOAW/IOAZ: € 264,72))*
Duur	30 maanden aaneengesloten of tot het moment dat het jongste kind 12 jaar wordt
Voorwaarden	• 27 jaar of ouder • vrijlating draagt bij aan arbeidsinschakeling • volledige zorg voor een tot zijn last komend kind tot 12 jaar • reguliere inkomstenvrijlating is doorlopen

Structurele vrijlating medische urenbeperking	
Participatiewet:	Artikel 31, tweede lid, onderdeel y van de Participatiewet
Percentage	15%
Maximumbedrag	€ 173,04 *(IOAW/IOAZ: € 268,84)*
Duur	structureel
Voorwaarden	• medische urenbeperking • geen recht (meer) hebben op reguliere vrijlating

Tijdelijke vrijlating loonkostensubsidie	
Participatiewet:	Artikel 31, tweede lid, onderdeel z van de Participatiewet
Percentage	15%
Maximumbedrag	€ 173,04 *(IOAW/IOAZ: € 268,84)*
Duur	12 maanden
Voorwaarden	• doelgroep loonkostensubsidie • (forfaitaire) loonkostensubsidie wordt verstrekt aan werkgever • reguliere inkomstenvrijlating doorlopen of niet van toepassing • structurele vrijlating medische urenbeperking is niet van toepassing

Structurele vrijlating loonkostensubsidie	
Participatiewet:	Artikel 31, tweede lid, onderdeel aa van de Participatiewet
Percentage	15%
Maximumbedrag	€ 173,04 (IOAW/IOAZ: *€268,84*)
Duur	structureel
Voorwaarden	• uitkering ontvangen • doelgroep loonkostensubsidie • (forfaitaire) loonkostensubsidie wordt verstrekt aan werkgever • tijdelijke vrijlating LKS is doorlopen • urenuitbreiding is door in de persoon gelegen omstandigheden niet mogelijk

2. Toelichting voorwaarden

A. Uitkering ontvangen
Alle vrijlatingen gelden alleen voor personen die recht hebben op algemene bijstand.

B. 27 jaar of ouder
De reguliere vrijlating en de aanvullende vrijlating voor alleenstaande ouders zijn niet van toepassing op personen jonger dan 27 jaar. De reden is dat de wetgever vindt dat jongeren geen financiële stimulans nodig zouden moeten hebben om te gaan werken.

C. Inkomsten dragen aan arbeidsinschakeling
Wij kunnen niet zomaar besluiten dat een klant geen recht heeft op de vrijlating omdat het niet bijdraagt aan arbeidsinschakeling. We moeten in dat geval een deugdelijke zelfstandige motivering maken, waaruit blijkt dat de vrijlating niet bijdraagt aan arbeidsinschakeling.

➢ We kunnen geen criteria stellen aan 'bijdrage aan arbeidsinschakeling', bijvoorbeeld dat de klant binnen een bepaalde periode moet kunnen uitstromen of dat de klant een minimale periode in de uitkering moet hebben gezeten (zie 2.8.B).

D. Volledige zorg voor een tot zijn last komend kind tot 12 jaar
De alleenstaande ouder moet de volledige zorg hebben voor een tot zijn last komend kind tot 12 jaar. Als het jongste kind tijdens deze inkomstenvrijlating 12 jaar wordt, wordt de laatste vrijlating toegepast in de maand *voorafgaand* aan de maand waarin het kind 12 jaar wordt.

E. Medische urenbeperking
Een klant is medisch urenbeperkt als hij voor een minder aantal uren belastbaar is dan de normale arbeidsduur (conform CAO). De urenbeperking moet een rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg zijn van ziekte, gebreken, zwangerschap of bevalling. Een urenbeperking hoeft niet duurzaam te zijn.

Een medische urenbeperking kan ambtshalve vastgesteld worden maar moet voorafgegaan worden door een onderzoek en advies van het UWV.

F. Doelgroep loonkostensubsidie
De doelgroep bestaat uit alle werknemers die werken met loonkostensubsidie. De werknemer heeft een arbeidsbeperking en:
- staat in het Doelgroepregister en werkt op een Garantiebaan *met* LKS OF
- heeft een advies Beschut Werk en werkt op een Beschutte werkplek *met* LKS

H. Urenuitbreiding is door in de persoon gelegen omstandigheden niet mogelijk
Als de klant niet de mogelijkheid heeft tot uitbreiding van arbeidsomvang, moet de tijdelijke vrijlating opgevolgd worden door een structurele vrijlating. De structurele vrijlating wordt verstrekt zolang de omstandigheden ongewijzigd zijn. De klant heeft daarbij de verplichting veranderende omstandigheden te melden (inlichtingenplicht). Beëindiging door veranderde omstandigheden is een formeel besluit.

In de persoon gelegen omstandigheden zijn *individuele praktische belemmeringen* bij het uitbreiden van werkuren en aanwezigheid op het werk. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de klant hulp nodig heeft bij de dagelijkse verzorging en bij vervoer en die hulp is niet beschikbaar als de klant meer uren zou willen werken. Het gaat daarbij niet om een medische urenbeperking en ook niet om een belemmering doordat de organisatie geen extra uren heeft.

3. Volgorde

De inkomstenvrijlatingen volgen elkaar in een specifieke volgorde op. Vuistregel is dat de inkomstenvrijlating die het meest gunstig is voor de klant (hoogste percentage vrijlating) het eerst wordt toegepast.

Dit geldt ook voor jongeren onder de 27 jaar die een vrijlating (medische urenbeperking of LKS) krijgen en in die periode 27 jaar worden. Zij krijgen vanaf dat moment eerst de reguliere vrijlating gedurende 6 maanden (hoger percentage), waarna ze weer teruggaan naar de vrijlating die ze daarvoor ook hadden.

➢Zie **Bijlage 2** voor een stroomschema en **Bijlage 3** voor het inzien van de historie van vrijlatingen

4. Gehuwden en partners

Als beide partners een uitkering ontvangen en beide partners inkomsten uit arbeid hebben, dan heeft iedere partner afzonderlijk recht op inkomstenvrijlating.

5. Inkomsten

De vrijlating is beperkt tot inkomsten uit arbeid, waarbij het in de eerste plaats gaat om loon. Maar ook andere inkomsten kunnen gezien worden als inkomsten uit arbeid:

Wel inkomsten
1. Loon inclusief eindejaarsuitkering
2. Doorbetaling van loon tijdens ziekte door werkgever (ZW-uitkering)
3. Doorbetaling van loon tijdens zwangerschap en bevalling (WAZO-uitkering)
4. Stagevergoeding als tegenprestatie voor arbeid

Geen inkomsten
1. Doorbetaling van loon tijdens ziekte door UWV (ZW-uitkering)
2. Stagevergoeding waarbij leeraspect in stage centraal staat
3. Onkostenvergoeding

Vakantietoeslag
De inkomstenvrijlating wordt berekend over de netto inkomsten zonder vakantietoeslag. Over de inkomsten die niet vrijgelaten worden, wordt de vakantietoeslag fictief berekend, waarna dit bedrag wordt afgetrokken van de bijstandsnorm. Zie hieronder voor een voorbeeldberekening.

6. Verzwegen inkomsten
Het college moet bij de reguliere vrijlating en de aanvullende vrijlating voor alleenstaande ouders *kunnen* beoordelen of de inkomsten uit arbeid bijdragen aan arbeidsinschakeling (zie 2.C) – ook al wordt dat in de praktijk niet gedaan. Als belanghebbende diens inkomsten uit arbeid verzwijgt (schending van de inlichtingenplicht) is het college niet in de gelegenheid gesteld deze beoordeling te doen. Om die reden *kan* besloten worden de reguliere vrijlating en de aanvullende vrijlating voor alleenstaande ouders niet toe te passen.

7. Berekening vrijlating
De vrijlating wordt berekend over het netto inkomen *exclusief* vakantietoeslag. Voor het berekenen van het recht op bijstand wordt gekeken naar het inkomen *inclusief* vakantietoeslag.

De hoogte van de vakantietoeslag is afhankelijk van het inkomen, maar bij inkomsten tot de bijstandsnorm kan uitgegaan worden van een vakantietoeslag van 8%.

Voorbeeldberekening
Alleenstaande met € 600,- inkomsten

Berekening reguliere vrijlating		
Inkomsten uit arbeid excl. VT	€ 600,00	
Vrijlating (25% van € 600,00)	€ 150,00	
Berekening in aanmerking te nemen inkomen		
Inkomsten uit arbeid excl. VT	€ 600,00	
Vrijlating (25% van € 600,00)	€ 150,00	-
In aanmerking te nemen inkomen excl. VT		€ 450,00
Fictieve vt (8%)		€ 36,00
In aanmerking te nemen inkomen incl. VT		€ 486,00
Berekening bijstand		
Norm alleenstaande incl. VT	€ 1.195,66	
In aanmerking te nemen inkomen incl. VT	€ 486,00	-
Bijstand incl. VT	€ 709,56	

8. Inkomsten net boven de bijstandsnorm

Als een persoon inkomsten nèt boven de bijstandsnorm krijgt, moet bij het berekenen van het recht op bijstand eerst de inkomstenvrijlating afgetrokken worden. Als na aftrek van de vrijlating de inkomsten onder de bijstandsnorm komen, wordt de uitkering (nog) niet beëindigd.

Concreet betekent dit dat een alleenstaande die start met werken en recht heeft op de reguliere vrijlating, bij een inkomen van € 264,50 incl. VT boven de bijstandsnorm *eerst* de vrijlating krijgt voordat de uitkering beëindigd wordt.

Voorbeeldberekening

Alleenstaande met € 1.200,- inkomsten

Berekening reguliere vrijlating		
Inkomsten uit arbeid excl. VT	€ 1.200,00	
Vrijlating (maximum bedrag)	€ 246,00	
Berekening in aanmerking te nemen inkomen		
Inkomsten uit arbeid excl. VT	€ 1.200,00	
Vrijlating (maximum bedrag)	€ 246,00	-
In aanmerking te nemen inkomen excl. VT		€ 954,00
Fictieve vt (8%)		€ 76,32
In aanmerking te nemen inkomen incl. VT		€ 1.030,32
Berekening bijstand		
Norm alleenstaande incl. VT	€ 1.195,66	
In aanmerking te nemen inkomen incl. VT	€ 1.030,32	-
Bijstand incl. VT	€ 165,34	

Door eerst de vrijlating toe te passen, rekenen we met een in aanmerking te nemen inkomen van € 1.030,32 in plaats van € 1.296,00 (€ 1.200,00 + 8% VT). Hiermee houdt de klant *gedurende* de vrijlating recht op aanvullende bijstand.

Hierdoor heeft de klant 6 maanden lang een besteedbaar inkomen van € 1.461,34 (inkomsten uit arbeid € 1.296,00 + aanvullende uitkering € 165,34) in plaats van alleen € 1.296,00. Dit is een verschil van € 992,04.

➢ Een medewerker van de uitkeringsadministratie kan deze berekening maken.

9. Recht op huurtoeslag

Door de inkomstenvrijlating stijgt het toetsingsinkomen. Dit kan ertoe leiden dat de hoogte van de huurtoeslag daalt. Het gemis aan huurtoeslag kan met een woonkostentoeslag worden gecompenseerd.

➢ Een klantmanager Inkomen kan hier meer informatie over geven.

10. Werkafspraken

A. Participatiepremie vervalt

In de Uitvoeringsregels Re-integratie en Tegenprestatie (2018) staat in hoofdstuk 3.3.3 de Participatiepremie. Dit is een regeling die de Uitstroompremie en de Inkomstenvrijlating samenvoegt en een beperking daarop geeft van maximaal € 1.000,00.

Schulinck heeft op ons verzoek op 18 november 2022 een visie hierop gegeven. Hierin staat dat de uitvoeringsregels afwijken van zowel de Participatiewet als de Re-integratieverordening (2018) in het nadeel van de burger. Hiermee worden niet de beoogde effecten van zowel de inkomstenvrijlating als de uitstroompremie bereikt. Ook is het de vraag of bij bezwaar en beroep de uitvoeringsregels staande blijven.

Om die reden heeft de [redacted] in overleg met de [redacted] en de [redacted] besloten om per 22 november 2022 de uitvoeringsregels betreffende de participatiepremie los te laten. De inkomstenvrijlating wordt vanaf dat moment overeenkomstig de Participatiewet en de uitstroompremie overeenkomstig de Re-integratieverordening uitgevoerd.

Dit betekent:

- De inkomstenvrijlating hoeft *niet* te worden aangevraagd maar wordt ambtshalve toegekend
- De inkomstenvrijlating kent *geen* maximum van € 1.000,- maar het maximum overeenkomstig de normen van de Participatiewet
- De verstrekte inkomstenvrijlating is *niet* van invloed op het recht of de hoogte van de uitstroompremie.

B. Alle werk draagt bij aan arbeidsinschakeling

De wet bepaalt dat er sprake is van reguliere en aanvullende inkomstenvrijlating als de inkomsten uit arbeid bijdragen aan arbeidsinschakeling. Daarmee lijkt het een kan-bepaling, hoewel daar juridische onduidelijkheid over bestaat.

Vanuit het standpunt dat *elke* arbeid bijdraagt aan arbeidsinschakeling, is besloten dat bij elke aanvang van inkomsten uit arbeid er recht op inkomstenvrijlating is. Dat betekent dat er geen inkomstenvrijlating wordt gegeven voor inkomsten uit arbeid die bij aanvang van de uitkering al bestonden.

B. Het proces

Klanten 27+

1. Start inkomsten
2. UA: werkproces 0/M3 *Mutatie Inkomen*
3. KM Inkomen: Beoordeling recht reguliere inkomstenvrijlating
4. UA: aanmaken hercontrole (X1 Heronderzoek Inkomstenvrijlating) na afloop reguliere vrijlating voor KM Inkomen
5. KM Inkomen: beoordeling recht op inkomstenvrijlating alleenstaande ouder

→ Geen recht op inkomstenvrijlating alleenstaande ouder = werkproces doorzetten naar KM Werk

6. KM Werk: beoordeling recht op inkomstenvrijlating medische urenbeperking / inkomstenvrijlating loonkostensubsidie

Klanten 27-

1. Start inkomsten
2. UA: werkproces 0/M3 *Mutatie Inkomen*
3. KM Werk: 17/LK *Loonkostensubsidie*
4. KM Werk: Beoordeling recht inkomstenvrijlating medische urenbeperking / tijdelijke inkomstenvrijlating loonkostensubsidie
5. UA: aanmaken hercontrole bij bereiken leeftijd 27 voor KM Inkomen
6. UA: aanmaken hercontrole (X1 Heronderzoek Inkomstenvrijlating) na afloop tijdelijke loonkostensubsidie voor KM Werk
7. KM Inkomen: beoordeling reguliere inkomstenvrijlating
8. KM Werk: beoordeling recht op structurele inkomstenvrijlating LKS

Bijlage 1: Vrijlatingen

	Reguliere vrijlating	Aanvullende vrijlating alleenstaande ouders	Structurele vrijlating medische urenbeperking	Tijdelijke vrijlating loonkostensubsidie	Structurele vrijlating loonkostensubsidie
Artikel 31, tweede lid, onderdeel	n	r	y	z	aa
Vrijlatingspercentage	25%	12,5%	15%	15%	15%
Maximumbedrag per maand (*1-1-2025*)	€ 272,00 *IOAW/IOAZ: € 426,14*	€ 170,61 *IOAW/IOAZ: € 264,72*	€ 173,04 *IOAW/IOAZ: € 268,84*	€ 173,04 *IOAW/IOAZ: € 268,84*	€ 173,04 *IOAW/IOAZ: € 268,84*
Vrijlatingsduur	6 maanden	30 maanden	structureel	12 maanden	structureel
Na afloop van	-	Reguliere vrijlating	Reguliere vrijlating	Reguliere vrijlating	Reguliere vrijlating + tijdelijke vrijlating LKS
Aaneengesloten	nee	ja	nee	nee	nee
Leeftijdscriterium	Ouder dan 27	Ouder dan 27	nee	nee	nee
Aanvullend criterium	-	Volledige zorg voor kind <12 jaar	Medische urenbeperking	Doelgroep loonkostensubsidie	Doelgroep loonkostensubsidie

Bijlage 2: Stroomschema volgorde

27 jaar of ouder

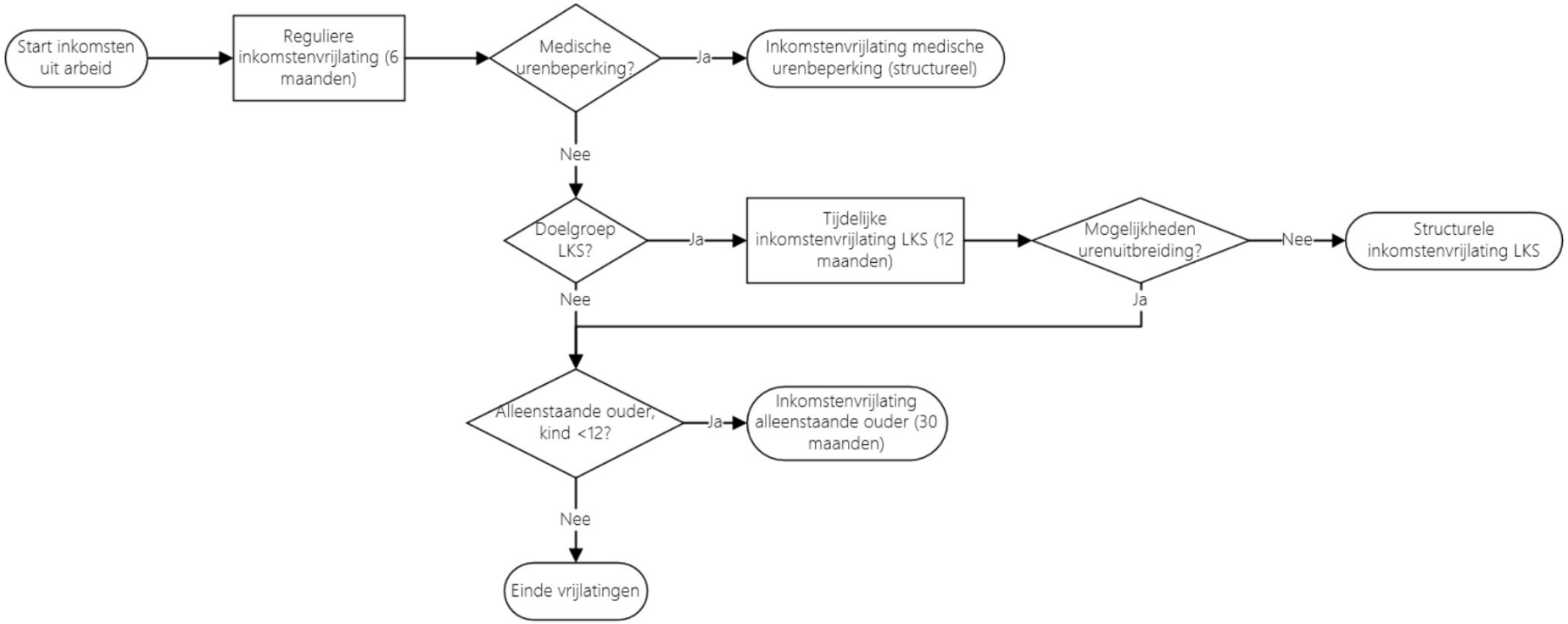

Tot 27 jaar

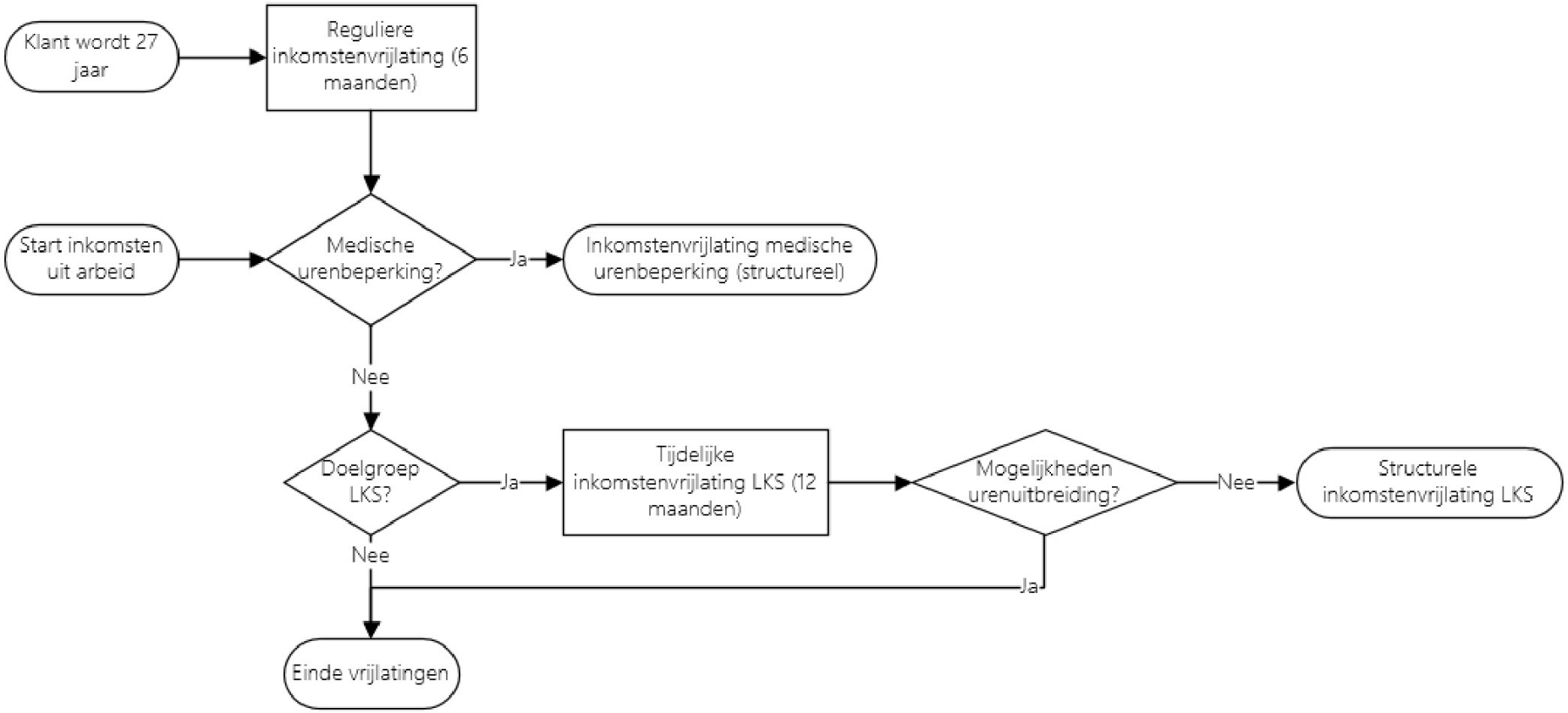
Klant wordt 27 jaar
Reguliere inkomstenvrijlating (6 maanden)
Start inkomsten uit arbeid
Medische urenbeperking?
Ja
Inkomstenvrijlating medische urenbeperking (structureel)
Nee
Doelgroep LKS?
Ja
Tijdelijke inkomstenvrijlating LKS (12 maanden)
Mogelijkheden urenuitbreiding?
Nee
Structurele inkomstenvrijlating LKS
Nee
Ja
Einde vrijlatingen

Bijlage 3: Eerdere vrijlatingen inzien

Om in te zien of er eerdere vrijlatingen zijn toegepast, raadpleeg je de historie:

1. Open *Suite4Inkomen* in *Raadplegen*
2. Open de *Historie belaste inkomsten*

. 3. Kijk per jaar of een vrijlating is toegepast